

Herman Rajamaa  
Klubbacken 12  
Hägersten, Sweden

PEDAGOOGIKA  
ARHIIVIMUSEUM  
FOND K 12906

PEM 12906  
P Raj. 10

Mälarhöjdenis, 24. 31.7.1957

Armas härra Mälgi!

Teie 6. märtsil k.a. dateeritud kirja kättesaamist kinnitan südamliku tänuga. Ühtlasi tänan Teid austava ettepaneku eest K o d u m a a t u n d m i s e ö p i k u koostamiseks.

U.S.A. Eesti Koolitoimkonna kavatsus välja anda uut tüüpi eesti koolilugemikku-õpikut on kõigiti tevitatav ja pälvi tõsist tähelepanu. Kavandusel oleva õpiku väline ulatus ja sisu - nii palju kui see ilmneb Teie napisõnalisest kirjast - tekitab aga rida probleeme, milledest alljärgnevas töstaksin esile mõned olulisemad ja millede kohta on vaja selgust esmajärjekorras.

Kõigepealt: kavatsetava õpiku e e s m ä r k "olla huvipakkuvaks lugemismaterjaliks meie U.S.A.-s, Kanadas, Austraalias ja Saksamaal kui ka mujal asuvatele võõrsil üleskasvavaile noortele meie rahva ajaloo ja kodumaa tundmaõppimisel". Edasi selgub veel Teie kirjast, et koostatav õpik on mõeldud 10 - 15-aastasile noorile. Nii õpiku eesmärgi kui ka noorte vanuse ligikaudnegi määritlemine on minu arvates psühholoogiliselt raskesti kooskõlastatavad. Meie rahva ajaloo ja kodumaa tundmaõppimine on psühholoogiliselt puht intellektuaalne toiming, mille pidev teostamine nõuab tugevaid tahteimpulsse. Kuidas on aga olukord tahte-psühholoogia alal 10 - 15-aastaste noorte juures, seda teavad ju kõik pedagoogid väga hästi. Tõsi küll, Te kirjutate allakriipsutatult h u v i p a k k u v a s t lugemismaterjalist. See tähendab, et pakutav lugemismaterjal peab olema p e d a g o o g i l i s e l t prepareeritud. Aga intellektuaalne moment jääb ikkagi püsima. Omalt poolt julgeksin siinkohal esile kergitada ka e m o t s i o n a a l s e t momenti, s.o. tunnete ja elamuse osatähtsust kõnesolevale eale määratud lugemispalades (sidumata ja seotud vormis). Ma olen juba kaugelt üle 20 aasta tegelenud lugemike koostamise küsimusega teoorias ja praktikas ja julgeksin oma kogemuste põhjal arvata, et U.S.A. Eesti Koolitoimkonna poolt



kavatsetud K o d u m a a t u n d m i s e ö p i k u küsimuse rahuldav lahendamine on tegelikkuses palju raskem kui see esialgu näib. Kui ma olen Teie kirjast õigesti aru saanud, siis meie rahva ajaloo ja kodumaa tundmaõppimise kaudu sisendada meie kasvavasse noortesse eesti rahvustunnet, lugupidamist ja armastust oma vanemate, keele, s.o. eesti keele vastu ja sellega ühes teadlikkust oma eesti päritolust, See mõeldav lõpp-eesmärk on ju ühine kõigile laialipillatud eesti lastele üle maailma, ja eesti lastegi hingeelu on ja jääb suurtes joontes ju ühesuguseks vastavil arenguastmeil, käesoleval juhul 10. - 15. eluaastani, vaatamata erinevaile oludele ja tingimustele, kus nad nüüd elavad ja üles kasvavad, Sellepärast julgeksin veelkord rõhutada, et t u n d e e l u mängib laste elus kõnesolevas eas suuremat rolli kui kõik muu. Seda tõsiasja ei tuleks unustada ka kavatsetava uue õpiku sisu koostamisel.

Teie kirjas leidub ka asjalik vihje kavatsetava õpiku sisu välise külje kujundamise kohta: "õpiku keel peaks olema väga lihtne ja lause väga kerge ja sisuks v a l i t u d peatükid k o d u m a a kirjeldustena ja selle a j a l o o o l u l i s e m a t e sündmuste j u t u s t u s t e n a võimalikult rahvustunnet ergutavas laadis". Selle löike Teie kirjast esitasin tervikuna selleks, et selgust saada ühes väga olulises küsimuses. Kas olen ma õieti mõistnud, kui järelتان, et kavatsetav õpik tuleb algusest lõpuni u u e n a kirjutada? Siis mitte teostada n.n. "kääritööd". Kui on nii mõeldud - Teie poolt püstitatud eesmärgi saavutamiseks ma ei näe ka kuigi suuri võimalusi "kääritöö" tegemiseks-, siis ei tunne mina ennast võimelisena sellise õpiku käsikirja koostamiseks. Või mõtlesite "käsikirja koostamise" all seda, et ma jaotaksin selle ülesande mitme enam tuntuks saanud laste- ja noorsookirjaniku vahel? Ja hiljem siis toimiksin saabunud käsikirjadenii sisulise kui välise külje ühtlustajana ja sobitajana kindlaks määratud raamidesse? Või kuidas on mõeldud? Need on küsimused, millede kohta ma paluksin kõigepealt täielikku selgust. Niisamuti ma julgeksin Teid paluda lähemalt määratella järgmist lõiku Teie kirjast: "samuti oleks soovitatav, et samas õpikus leiaksid aset ka meie rahvuslikud suursaavutused k u l t u u r i aladel, kunstis, spordis jne.". Kuidas seda on mõeldud teostada, kas lihtsate kirjeldustena või



jutustusena? See on ju mõeldud 10 - 15-aastasile ja kogu õpiku materjal ei tohi ületada 50 - 60 õppetundi. Mitu l e h e - k ü l g e võiks Teie arvates kavatsatud õpik sisaldada? Ja kas on ette nähtud palasid ka seotud kõnes (s.o. luuletusi)?

Need on küsimused, milledele ma paluksin Teie lahket vastust, enne kui saan anda lõplikku vastust Teie austavale ettepanekule. Oma kogemuste põhjal julgeksin arvata, et silmas pidades U.S.A. Eesti Koolitoimkonna erakordselt raskeid nõudmisi kavatsetatava õpiku sisu ja keele kohta ei ole reaalseid väljavaateid trüki- valmis käsikirja saamiseks enne 2 - 3 aastat. Nagu juba eelne- vastki nähtub, tuleb lahendada terve rida probleeme enne, kui keegi üldse saab sulge kätte võtta soovitud palade kirjutamiseks. Ja kui keegi on midagi kirjutanud, siis peavad valminud asjad mitmest instantsist läbi käima, See käik võtab väga palju aega.

Omalt poolt julgeksin lõpuks juurde lisada, et minul on valminud "Eesti lugemiku" II osa täiesti ümbertöötatud ja täien- datud käsikiri. See pole mingi ideaalne lugemik praeguses olu- korras ega vasta Teie kirjas märgitud nõudmistele lugemiku kohta, kuid see on valminud mitme pedagoogi ühistööna ja võiks uue lugemiku valmimise ajal täita sellel alal esinevat tühikut.

Suurima austusega

---

Herman Rajamaa